

MS ISO 9001:2015

**Tajuk Prosedur:
PROSEDUR PENGURUSAN
RUMINAN TENUSU**

**No. Prosedur:
PK(O).DVS.PIT.03**

DILULUSKAN OLEH:

SALINAN

[Pengerah]

TARIKH KUAT KUASA:
28 APRIL 2021

DOKUMEN TERKAWAL

SENARAI EDARAN

NO SALINAN TERKAWAL		PEMEGANG DOKUMEN
PK(O).DVS.PIT.03	(01)	Pengarah Jabatan Perkhidmatan Veterinar Sabah
PK(O).DVS.PIT.03	(02)	Pegawai Dokumen
PK(O).DVS.PIT.03	(03)	Ketua Bahagian [Timbalan Pengarah]
PK(O).DVS.PIT.03	(04)	Ketua Seksyen [Penolong Pengarah Seksyen/ Wilayah]
PK(O).DVS.PIT.03	(05)	Ketua Unit [Pegawai Penguasa/ Pengurus Ladang]

REKOD PINDAAN

TARIKH PINDAAN	NO.PINDAAN/ NO. KELUARAN	RUJUKAN PINDAAN MUKASURAT TERLIBAT	BUTIR-BUTIR PINDAAN	DILULUSKAN OLEH

	NO. DOKUMEN	PK(O).DVS.PIT.03		
	PROSEDUR PENGURUSAN RUMINAN TENUSU			
	NO. KELUARAN	02	NO. PINDAAN	00

1.0 OBJEKTIF

Prosedur ini menyediakan garis panduan untuk memastikan proses pengurusan ruminan tenusu jabatan dilaksanakan dengan cekap dan efisien mengikut keperluan jabatan.

2.0 SKOP

Prosedur ini digunapakai oleh anggota jabatan yang terlibat dalam pengurusan ruminan tenusu jabatan yang meliputi aktiviti seperti berikut:-

- A. Pengurusan Ternakan
- B. Penggunaan dan Penjagaan
- C. Pemeriksaan Kebuntingan dan Kesihatan Ternakan
- D. Pengurusan Takai dan Penjualan Ternakan

3.0 RUJUKAN

3.1	MS ISO 9001:2015	:	MANUAL KUALITI DVS MS ISO 9001:2015
	Klausa 6.1	:	Penyediaan Pelan Risiko
	Klausa 7.1.5	:	Pemantauan dan Pengukuran Proses
	Klausa 8.2.2	:	Penentuan Keperluan-keperluan Penyampaian Perkhidmatan Yang Hendak Disampaikan
	Klausa 8.5.1	:	Kawalan Penyampaian Perkhidmatan
	Klausa 8.5.3	:	Harta Hak Milik Pelanggan
	Klausa 9.1.3	:	Analisa dan Penilaian
	Klausa 10	:	Penambahbaikan
3.2	Enakmen Kebajikan Haiwan 2015		
3.2	Peraturan dan Syarat-Syarat Permohonan Projek Jabatan		
3.3	Tatacara Pengurusan Aset Hidup Haiwan (TPH)		
3.4	Panduan Melakukan Penilaian <i>Body Score</i> Lembu dan Kambing		
3.5	Fail Meja		

	NO. DOKUMEN	PK(O).DVS.PIT.03		
	PROSEDUR PENGURUSAN RUMINAN TENUSU			
	NO. KELUARAN	02	NO. PINDAAN	00

4.0 DEFINISI

4.1	<p>Susu Susu segar yang dihasilkan oleh lembu tenusu yang sihat tanpa sebarang penambahan bahan-bahan asing.</p>
4.2	<p>Induk Haiwan betina yang dibiakbaka khusus untuk menghasilkan susu dalam jumlah yang besar.</p>
4.3	<p>Anak Betina Haiwan betina yang diperolehi hasil pembiakan induk.</p>
4.4	<p>Pejantan Haiwan jantan matang seksual.</p>
4.5	<p>Permanian Beradas (<i>Artificial Insemination</i>) Teknik memasukkan Semen yang telah dicairkan dan telah diproses terlebih dahulu yang berasal dari Pejantan ke dalam saluran kelamin betina.</p>
4.6	<p>Program Kesihatan Gerompok Aktiviti kesihatan yang melibatkan penimbangan, pencacingan, nyahkutu, persempelan, pemasangan Tag dan rawatan bagi memastikan kesihatan ternakan terjaga.</p>
4.7	<p>Weaner Anak lembu yang telah diceraikan susu pada umur 6 bulan.</p>
4.8	<p>Heifer Anak betina lembu yang telah mencapai umur 18 bulan.</p>

	NO. DOKUMEN	PK(O).DVS.PIT.03		
	PROSEDUR PENGURUSAN RUMINAN TENUSU			
	NO. KELUARAN	02	NO. PINDAAN	00

5.0 SINGKATAN

DVS	:	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Sabah
PDVS	:	Pengarah Jabatan Perkhidmatan Veterinar Sabah
BPIT	:	Bahagian Pembangunan Industri Ternakan
TPPIT	:	Timbalan Pengarah Pembangunan Industri Ternakan
KBSU	:	Ketua Bahagian/Seksyen/Unit
VO	:	Veterinary Officer
AVO	:	Assistant Veterinary Officer
VA	:	Veterinary Assistant
PPW	:	Penolong Pengarah Wilayah
PPD	:	Pegawai Penguasa Daerah
PL	:	Pengurus Ladang
PPpro	:	Pegawai Pemantau Projek/ Pegawai Pembayaran Ternakan
PTPW	:	Pegawai Teknikal Projek Wilayah
PTPD	:	Pegawai Teknikal Projek Daerah
PO	:	Pembantu Operasi
Pken	:	Pemandu Kenderaan Bermotor
PSH	:	Pekerja Sambilan Harian
PPV	:	Pusat Pengurusan Veterinar
MDV	:	Makmal Diagnosa Veterinar
LTJ	:	Lawatan Terancang Berjadual
DPT	:	Dokumen Perjanjian Ternakan
PPPT	:	Pegawai Pengendali Projek Tenusu
PTRT	:	Pusat Ternakan Ruminan Tenusu
PPLT	:	Pusat Pembiakbaka Lembu Tenusu

	NO. DOKUMEN	PK(O).DVS.PIT.03		
	PROSEDUR PENGURUSAN RUMINAN TENUSU			
	NO. KELUARAN	02	NO. PINDAAN	00

6.0 PENGURUSAN RISIKO

6.1	Bekalan makanan terputus
6.2	Kehilangan ternakan

	NO. DOKUMEN	PK(O).DVS.PIT.03		
	PROSEDUR PENGURUSAN RUMINAN TENUSU			
	NO. KELUARAN	02	NO. PINDAAN	00

7.0 TANGGUNGJAWAB DAN TINDAKAN

TANGGUNGJAWAB	NO	TINDAKAN
	A	PENGURUSAN TERNAKAN
VO/ PL/ PPPT/ PPD/ PPW/ AVO IVA /PO /PSH /PKen	i)	Weaner (Anak Cerai Susu) #Umur 3 bulan atau 100 kg (pembayaran anak)
	1.	Sedia tag ternakan dan serahkan kepada PPD yang berkenaan. Pemasangan tag di daerah berdasarkan <i>booking number</i> . Lengkapkan Borang Pergerakan/ Pinjaman Haiwan (KEW.AH-8).
	2.	Terima ternakan bersama Borang Pembayaran Ternakan (Anak) dan Borang Pergerakan/ Pinjaman Haiwan (KEW.AH-8).
	3.	Periksa ternakan dan sahkan penerimaan. Pastikan kuantiti ternakan adalah betul. Laporkan kekurangan/ sakit/ cedera/ mati dalam KEW.AH-9.
	4.	Timbang berat ternakan.
	5.	Lakukan pemeriksaan fizikal. Ternakan yang tidak sihat/cedera akan diasingkan untuk rawatan pemulihan. Laporkan kekurangan/ sakit/ cedera/ mati dalam KEW.AH-9.
	6.	Daftar penerimaan ternakan dalam Borang Penerimaan Haiwan (KEW.AH-1).
	7.	Daftar ternakan dalam Daftar Haiwan (KEW.AH-3). Sedia Senarai Daftar Haiwan (KEW.AH-5).
	8.	Masukkan ternakan dalam fidlot yang disediakan.
	9.	Pindah ternakan ke Pusat Pembiakbakaan Lembu Tenusu untuk penjagaan selanjutnya. Lengkapkan Borang Pindahan Ternakan (KEW.AH-14).
	10.	Kemaskini rekod dan data ternakan.
	ii)	Heifer & Young Bull (Lembu Dara/ Pejantan Muda) #Umur 6/8 bulan, 150 kg (pembayaran anak) #Setiap urusniaga/ penjualan ternakan jabatan hendaklah dibuktikan dengan resit rasmi kerajaan.
	1.	Terima ternakan dari PTRT bersama Borang Pindahan Ternakan (KEW.AH-14) dan SIV.
	2.	Periksa ternakan dan sahkan penerimaan. Pastikan kuantiti adalah betul. Laporkan kekurangan/ sakit/ cedera/ mati dalam KEW.AH-9.
	3.	Timbang berat ternakan.
	4.	Lakukan pemeriksaan fizikal. Ternakan yang tidak sihat/

NO. DOKUMEN

PK(O).DVS.PIT.03

PROSEDUR PENGURUSAN RUMINAN TENUSU

NO. KELUARAN

02

NO. PINDAAN

00

		cedera akan diasingkan untuk rawatan pemulihan. Laporan kekurangan/ sakit/ cedera/ mati dalam KEW.AH-9.
	5.	Daftar penerimaan ternakan dalam Borang Penerimaan Haiwan (KEW.AH-1).
	6.	Asingkan ternakan mengikut jantina.
	7.	Lakukan pemilihan Pejantan Unggul dan Betina Unggul. Ternakan yang tidak terpilih akan ditakai untuk dijual. (Surat kelulusan penjualan ternakan jabatan hendaklah mendapatkan kelulusan dari pihak atasan). Laporan penjagaan dan hasil jualan haiwan dalam KEW.AH-10.
	8.	Masukkan dalam fidlot yang disediakan.
VO/ PL/ PPPT/ PPD/ PPWI/ AVO/ IVA/ PO /PSH/ PKen	B	PENGUNAAN DAN PENJAGAAN TERNAKAN <i>#Pastikan biosekuriti ladang tersedia.</i> <i>#Pastikan makanan dan minuman ternakan dan ubat-ubatan mencukupi.</i>
	i)	Penjagaan
	1.	Sedia jadual pemantauan ternakan dalam fidlot. Catat hasil pemantauan dalam Jadual Pemantauan Ternakan Dalam Fidlot.
	2.	Lakukan pemeriksaan mengikut jadual yang ditetapkan. Periksa keadaan ternakan. Pastikan ternakan dalam keadaan sihat. Ternakan yang sakit akan diberi rawatan pemulihan. Laporan kekurangan/ sakit/ cedera/ mati dalam KEW.AH-9.
	3.	Laksanakan Program Kesihatan Gerompok setiap 3 bulan. Catat hasil pemeriksaan dalam Rekod Program Kesihatan Gerompok Ternakan. (Timbang berat ternakan/ pencacangan/ nyahkutu/ PD/ AI. Rekod Penjagaan dan Rawatan Ternakan (KEW.AH-7).
	4.	Laksanakan Program pembiakan apabila lembu betina telah mencapai umur >18 bulan dengan berat badan 280-300kg.
	ii)	Permanian Beradas Nota: <i>a. Permanian beradas hanya diulangi sebanyak dua kali sekiranya lembu datang berahi sebelum pemeriksaan kebuntingan</i> <i>b. Pemeriksaan kebuntingan lembu akan dilakukan selepas 3 bulan permanian beradas dilaksanakan.</i>